

053 [In memory of Theo van Doesburg]

Vooraf

Op 7 maart 1931 overlijdt Theo van Doesburg¹ in Davos (Zwitserland), vermoedelijk ten gevolge van een hartaanval². Op verzoek van Bob Oud³ schrijft Mondriaan een 'In Memoriam' in het laatste nummer van het tijdschrift *De Stijl*, januari 1932.

Bron

De enige bron is de publicatie van de tekst van Mondriaan in *De Stijl*⁴. Aangezien het oorspronkelijke manuscript ontbreekt, kunnen we niet nagaan of er redactionele wijzigingen zijn aangebracht in de tekst van Mondriaan. We kwalificeren deze bron daarom als 'geautoriseerd, maar met twijfel over de redactie'.

Basistekst en leestekst

De basis voor de leestekst is de enige bron van [*In memory of de Theo van Doesburg*], de publicatie in het tijdschrift *De Stijl*.

Titel

Mondriaans tekst heeft geen titel. Hij schrijft de tekst in het Frans. De gepresenteerde tekst krijgt dan ook een fictieve titel in het Frans toegekend: [*In memory of Theo van Doesburg*].

Datering en ondertekening

Mondriaans tekst is ondertekend en gedateerd: 'Piet Mondrian. (Paris, Avril 1931).' De datering van de leestekst is derhalve: april 1931⁵.

Ontstaan en publicatie

Na Van Doesburgs dood (7 maart 1931) schrijven verschillende personen een 'In memoriam' over hem in het herdenkingsnummer van *De Stijl*. Robert van 't Hoff, Bob Oud, Hans Arp, Piet Mondriaan, Evert Rinsema, Antony Kok, Cornelis van Eesteren, César Domela, Frederick Kiesler, Kurt Schwitters, Jean Hélion, Miguel Lopez, Alberto Sartoris en Kurt Schwannhaüsser.

Via Oud wordt Mondriaan gevraagd een stukje ter nagedachtenis aan Van Doesburg te schrijven, want in een brief (april 1931⁶) antwoordt Mondriaan aan Bob Oud: 'Ik zal je binnenkort 't artikeltje voor 't Stijlnummer zenden: ik hoop dat ik 't goed klaarspeel. 't Is lastig om niets onaangenaams aan te raken. Hij was een vreemd complex van goed en kwaad, en daarom kon je noch 't een noch 't ander van hem zeggen.'⁷

Op 14 mei 1931 stuurt Mondriaan het artikel aan het echtpaar Oud: 'Beste Bob en Annie, Ik zend je het artikel voor 't laatste Stijlnummer wat laat maar nog voor of op de 15^e [...] 't Artikel moet nog gecorrigeerd worden maar dat zullen jullie wel opknappen. Laat eens wat hooren. [...] Schrijf eens of je 't artikel goed vindt. Het was moeielijk!'

Na drie weken (7 juni 1931) merkt Mondriaan op in een brief aan Bob Oud dat hij nog steeds niets van hem heeft gehoord: 'Ik zond je een artikeltje voor dat Stijlnummer maar hoorde niets.'

Het herdenkingsnummer over Theo van Doesburg met de tekst van Mondriaan zal pas in januari 1932 verschijnen.

Sleutelwoorden

Met een aantal kenschetsende woorden (in alfabetische volgorde) geven we aan wat er in [*À la mémoire de Theo van Doesburg*] besproken wordt. Van de zogenoemde specifieke en soms minder specifieke

¹ Theo van Doesburg (1883-1931), Nederlands schrijver, kunstenaar en redacteur van *De Stijl*.

² A. Ottevanger. *De Stijl overal absolute leiding. De briefwisseling tussen Theo van Doesburg en Anthony Kok*. Bussum, 2008: 560; brief 239.

³ J.J.P. (Bob) Oud (1890-1963), Nederlands architect.

⁴ *De Stijl*, 1917-1931, laatste nummer (januari 1932): 48-49.

⁵ In april 1931 is het adres van Mondriaan: 26 Rue du Départ, Paris.

⁶ Ongedateerd, vermoedelijk 'april 1931'.

⁷ Vindplaats brieven aan Oud: RKD-MCP – 63.

Mondriaan-woorden wordt een verklarende omschrijving gegeven in het ‘Sleutelwoordenregister’⁸. De in dit register verduidelijkte sleutelwoorden zijn hieronder cursief weergegeven.

Sleutelwoorden: *abstrait, abstraction, évolution plastique éthétique, opposition rectangulaire.*

Schilderijen ontstaan tijdens schrijfperiode

Oud vraagt in april 1931 aan Mondriaan een stukje ter nagedachtenis aan Van Doesburg te schrijven. Medio mei 1931 stuurt Mondriaan het gevraagde artikel. Uit deze gegevens blijkt dat [*In memory of Theo van Doesburg*] ergens in de maand april 1931 is geschreven. Volgens de Catalogue Raisonné heeft Mondriaan in 1931 vier schilderijen vervaardigd: B226-B229⁹. Hij zal tijdens de periode van het schrijven aan [*In memory of Theo van Doesburg*] met één of meer van deze schilderijen bezig zijn geweest.

---

⁸ Digital Appendix: Documentation - Mondrian Vocabulary Explained.

⁹ CRII: 358-362.